

POSTANOWIENIE

Dnia 30 października 2012 r.

Sąd Apelacyjny w Rzeszowie I Wydział Cywilny w składzie następującym

Przewodniczący:	SSA Grażyna Demko
Sędziowie:	SA Dariusz Mazurek (spraw)
	SA Bogumiła Burda

po rozpoznaniu w dniu 30 października 2012 r. na posiedzeniu niejawnym sprawy z powództwa (...) **Spółka z o.o. w P.**

przeciwko **K. D., R. Ś. i J. M.**

o uznanie za nieważną umowy

na skutek zażalenia **pozwanych**

na postanowienie Sądu Okręgowego w Tarnobrzegu

z dnia 3 września 2012 r., sygn. akt I C 94/12

p o s t a n a w i a:

I. u c h y l i ć zaskarżone postanowienie,

II. z a s ą d z i ć od powoda na rzecz pozwanych kwotę po 900 zł (dziewięćset) tytułem zwrotu kosztów postępowania zażaleniowego.

UZASADNIENIE

Powód (...) Spółka z o.o. w P. w pozwie skierowanym przeciwko K. D., P. Ś., J. M. domagał się uznania za nieważne oświadczeń stron umowy zawartej w dniu 24 marca 2011r. w przedmiocie zbycia udziałów (...) Spółki z o.o. w S..

Ewentualnie powód domagał się uznania za bezskuteczną w stosunku do powoda umowy o zbyciu udziałów (...) Spółki z o.o. zawartej w dniu 24 marca 2011r. pomiędzy K. D. jako zbywcą udziałów i P. Ś. i J. M. jako nabywcami, która to sprzedaż udziałów dokonana została z pokrzywdzeniem (...) Spółki z o.o. w P..

Powód argumentował, że oświadczenia woli złożone w dniu 24 marca 2011r. przez strony umowy o zbyciu udziałów P. – (...)S. zostały złożone dla pozorów i jako takie są bezwzględnie nieważne. Działania pozwanych powód łączył z faktem, że toczy z pozwanym K. D. spór o zapłatę kwoty 3 500 000 zł tytułem zwrotu zaliczki, zakończony w I instancji w sprawie rozpoznawanej przez Sąd Okręgowy w Tarnobrzegu sygnatura akt IC 657/10 wyrokiem uwzględniającym żądanie powoda o zapłatę.

W piśmie z dnia 24 sierpnia 2012r. powód podtrzymując swoje dotychczasowe żądanie wnosił o zawieszenia postępowania w niniejszej sprawie. Jako podstawę do zawieszenia postępowania wskazał art. 177 § 1 punkt 1 k.p.c. i argumentował, że w toczącej się sprawie z powództwa (...) Spółki z o.o. w P. przeciwko K. D. o zapłatę 3 500 000 zł na skutek uwzględnienia apelacji pozwanego od wyroku Sądu Okręgowego w Tarnobrzegu, Sąd Apelacyjny w Rzeszowie wyrokiem z dnia 16 lutego 2012r. w sprawie sygnatura akt I ACa 395/11 zmienił zaskarżony przez pozwanego wyrok i oddalił powództwa o zapłatę kwoty 3 500 000 zł. Powód wskazał, że wniósł skargę kasacyjną od wyroku Sadu II instancji. W ocenie powoda rozstrzygnięcie niniejszej sprawy uzależnione jest od wyniku postępowania przed Sądem Najwyższym zainicjowanego przez powoda wniesieniem skargi kasacyjnej od wyroku Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie z dnia 16 lutego 2012r. sygnatura akt I ACa 395/11.

Postanowieniem z dnia 3 września 2012r. Sąd Okręgowy w Tarnobrzegu zawiesił postępowanie w sprawie do czasu rozstrzygnięcia skargi kasacyjnej od wyroku Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie z dnia 16 lutego 2012r. sygnatura akt I ACa 395/11.

W uzasadnieniu postanowienia wskazał, że powód występując z powództwem w niniejszej sprawie miał interes w postaci możliwości realizacji zobowiązania wynikającego z wyroku Sądu Okręgowego w Tarnobrzegu z dnia 14 lutego 2011r. w sprawie I C 657/10. Według Sądu Okręgowego istnieje zależność rozstrzygnięcia niniejszej sprawy od wyników postępowania wywołanego wniesieniem przez powoda skargi kasacyjnej, bowiem w razie uwzględnienia przez Sąd Najwyższy skargi kasacyjnej, powód zachowa interes prawny do dochodzenia żądania zgłoszonego w niniejszej sprawie.

Postanowienie Sądu Okręgowego w Tarnobrzegu zaskarżyli zażaleniem pozwani zarzucając:

- naruszenie art. 177 § 1 punkt 1 k.p.c. poprzez zwieszenie postępowania w sytuacji gdy:

a) rozpoznanie skargi kasacyjnej wniesionej w sprawie I ACa 395/11 nie ma znaczenia dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy;

b) postępowanie od którego mogło zależeć rozstrzygnięcie powództwa ewentualnego jest już zakończone prawomocnym wyrokiem Sadu Apelacyjnego w Rzeszowie, który stanowi prejudykat dla niniejszej sprawy;

c) okoliczności i dowody powołane przez powoda jednoznacznie wskazują, że powództwo jest bezzasadne, niezależnie od wyniku postępowania wywołanego przez powoda wniesieniem skargi kasacyjnej;

- naruszenie art. 365 § 1 k.p.c. poprzez zignorowanie przez Sąd Okręgowy w Tarnobrzegu wiążącego charakteru prawomocnego wyroku Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie z dnia 16 lutego 2012r. w sprawie I ACa 395/11;

- naruszenie art. 6 k.p.c. poprzez zawieszenie postępowania wyłącznie w celu odwleczenia w czasie merytorycznego rozstrzygnięcia w sprawie;

W konkluzji zażalenia skarżący domagali się uchylenia zaskarżonego postanowienia i zasądzenia od powoda na rzecz pozwanych kosztów postępowania zażaleniowego.

W uzasadnieniu zażalenia skarżący podnosili, że do oceny czy doszło do złożenia rzekomo pozornych oświadczeń woli, nie jest konieczne poznanie stanowiska Sądu Najwyższego co do zasadności skargi kasacyjnej wniesionej przez powoda. Skarżący wskazywali, że żądanie zgłoszone jako drugie jest żądaniem ewentualnym, a prawdopodobnie ocena Sądu Okręgowego w Tarnobrzegu zawarta w uzasadnieniu zaskarżonego postanowienia odnosiła się do żądania ewentualnego. Skarżący powołali się na poglądy judykatury zgodnie z którymi wniesienie nadzwyczajnego środka zaskarżenia nie stanowi podstawy do zawieszenia postępowania. Argumentowali, że zawieszenie postępowania na skutek wniesienia skargi kasacyjnej od prawomocnego wyroku mającego charakter prejudykatu jest bezzasadne, a przeciwny pogląd prowadziłby do wniosku, że prawomocny wyrok nie ma żadnego znaczenia. Dodatkowo skarżący

argumentowali, że sprzedaż po wartości nominalnej udziałów spółki przynoszącej straty nie spowodowało szkody dla jej wierzycieli.

Sąd Apelacyjny w Rzeszowie rozpoznając zażalenie pozwanych zważył, co następuje:

Zażalenie jest uzasadnione.

Sąd Apelacyjny podziela jako uzasadniony zarzut skarżących naruszenia zaskarżonym postanowieniem przepisu art. 177 § 1 punkt 1 k.p.c.

Przepis art. 177 § 1 punkt 1 k.p.c. przewiduje możliwość zawieszenia postępowania w związku z zależnością prejudycjalną od innego toczącego się postępowania cywilnego.

Sąd Apelacyjny w składzie rozpoznającym zażalenie podziela pogląd zgodnie z którym przyczyny zawieszenia postępowania cywilnego z powodu prejudycjalności rozważać należy w kontekście podstawy faktycznej rozstrzygnięcia sądowego. Takie ujęcie prejudycjalnego charakteru rozstrzygnięcia zdaje się dominować w piśmiennictwie. Zatem rozstrzygnięcia prejudycjalne traktować należy jako elementy podstawy faktycznej rozstrzygnięcia (fakty lub dowody faktów - Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Tom I art. 1 – 366 autor Andrzej Jakubecki komentarz do art. 177 k.p.c. LEX 2011).

Charakter relacji zachodzącej pomiędzy zagadnieniem prejudycjalnym oraz przedmiotem postępowania cywilnego jest taki, że bez uprzedniego rozstrzygnięcia kwestii prejudycjalnej niemożliwe jest rozstrzygnięcie sprawy w toczącym się postępowaniu.

Sąd Okręgowy w uzasadnieniu zaskarżonego postanowienia w sposób enigmatyczny ocenia, że wynik postępowania w sprawie I C 657/10 decyduje o istnieniu interesu powoda „w możliwości realizacji zobowiązania wynikającego z wyroku”, który zapadł w tej sprawie. Z tą oceną można by się zgodzić ale tylko wtedy gdy odnosi się ona do zgłoszonego przez powoda jako pierwsze żądanie „uznania za nieważne oświadczeń woli”. Bowiern każdy, w tym również strony stosunku prawnego, może żądać w trybie art. 189 k.p.c. ustalenia pozorności, a co za tym idzie - nieważności czynności prawnej dokonanej dla pozorów jeżeli wykaże, że ma w tym interes prawny. O ile zatem wskazany w uzasadnieniu postanowienia Sądu Okręgowego „interes powoda w możliwości realizacji zobowiązania” należy utożsamiać z interesem prawnym w rozumieniu art. 189 k.p.c. to można z tego wywieść wniosek, że ocena ta była podstawą do uznania prejudycjalnego charakteru wyników postępowania w sprawie I C 657/10 w stosunku do niniejszej sprawy.

Natomiast w ocenie Sądu Apelacyjnego wbrew twierdzeniom skarżących i stanowisku powoda Sąd I instancji nie mógł oceniać przesłanek zawieszenia postępowania na podstawie art. 177 § 1 punkt 1 k.p.c. w odniesieniu do zgłoszonego jako żądanie ewentualne, żądania o stwierdzenie bezskuteczności czynności prawnej, a to z następujących względów:

Orzecznictwo i nauka dopuszczają takie powództwa, choć nie znajdują one podstawy w prawie materialnym Praktyka sądów przyjmuje, że istnieją wówczas dwa roszczenia, ale sąd orzeka tylko o jednym z nich. O żądaniu ewentualnym sąd orzeka tylko wówczas, gdy oddala powództwo o świadczenie zgłoszone na pierwszym miejscu. Każde zgłoszone roszczenie ewentualne jest nowym roszczeniem. (Wyrok Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 19 lutego 1998 r. sygnatura akt I ACa 42/98).

Również w orzeczeniu z dnia 7 września 1960 r., 2 CR 366/59 (PUG 1961, nr 12, str. 424), Sąd Najwyższy stwierdził, że zgłoszenie roszczenia ewentualnego jest szczególnym przypadkiem kumulacji przedmiotowej roszczeń i potwierdził, zgodnie z ustaloną praktyką, że istnieją wtedy dwa roszczenia, ale sąd orzeka tylko o jednym z nich. Pogląd ten jest akceptowany także w piśmiennictwie (por. K. Piasecki i inni: Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Tom I, Wydawnictwo C. H. BECK, Warszawa 1996, str. 664).

Skoro zgodnie z praktyką sądową orzekanie o żądaniu ewentualnym aktualizuje wyłącznie w sytuacji oddalenia żądania zgłoszonego jako pierwsze, Sąd Okręgowy w sytuacji gdy nie orzekł merytorycznie o tym żądaniu, nie mógł uwzględnić przesłanek do zawieszenia postępowania w odniesieniu do żądania ewentualnego. Dlatego ocena Sądu czy

istniały na podstawie art. 177 § 1 punkt 1 k.p.c. przesłanki do zawieszenia postępowania, z przyczyn wskazanych przez powoda, mogła odnosić się wyłącznie do żądania o stwierdzenie nieważności czynności prawnej.

W tym zakresie Sąd Okręgowy ocenił, że postępowanie wywołane wniesieniem skargi kasacyjnej mieści się pod pojęciem „innego toczącego się postępowania cywilnego” zawartym w art. 177 § 1 punkt 1 k.p.c.

Taka ocena Sądu I instancji nie jest możliwa do zaakceptowania.

Potrzeba zawieszenia postępowania na podstawie art. 177 § 1 pkt 1 k.p.c. aktualizuje się do czasu uprawomocnienia się orzeczenia prejudycjalnego, później bowiem procesowe skutki orzeczenia zostają wyrażone w przepisach art. 365 k.p.c. i art. 366 k.p.c. Dlatego prejudycjalne znaczenie innego postępowania cywilnego, uzasadniające zawieszenie postępowania na podstawie art. 177 § 1 pkt 1 k.p.c., wynikać może z orzeczenia sądu wydanego w postępowaniu rozpoznawczym. (Postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 11 października 2005 r. sygnatura akt V CK 197/05). Zgodnie z powyższym założeniem samo wniesienie przez powoda skargi kasacyjnej od prawomocnego orzeczenia Sądu II instancji nie mogło stanowić podstawy do zawieszenia postępowania w niniejszej sprawie. Niezależnie od powyższego Sąd Apelacyjny stwierdza, że powód ma możliwość wykazania interesu prawnego w niniejszej sprawie niezależnie od wyniku postępowania w prawomocnie zakończonym procesie o zapłatę 3 500 000 zł, a istnienie tego interesu oceniane będzie nie na dzień wniesienia pozwu ale na dzień wyrokowania. Również inne przesłanki, które decydować będą o zasadności zgłoszonego żądania, Sąd I instancji będzie oceniać samodzielnie w toku postępowania w niniejszej sprawie, a wynik rozstrzygnięcia w prawomocnie już zakończonym procesie, poza kwestią interesu prawnego, nie ma prejudycjalnego charakteru dla niniejszego procesu.

Konsekwencją powyższych rozważań jest ocena, że trafne okazały się zarzuty skarżących dotyczące naruszenia zaskarżonym postanowieniem art. 177 § 1 punkt 1 poprzez zawieszenie przez Sąd I instancji postępowania, w sytuacji gdy nie istniały do tego podstawy wskazane w tym przepisie.

Dlatego Sąd Apelacyjny uwzględniając na podstawie art. 386 § 1 w związku z art. 397 § 2 k.p.c. zażalenie pozwanych zmienił zaskarżone postanowienie poprzez eliminację wadliwego orzeczenia z obrotu prawnego.

Konsekwencją uwzględnienia zażalenia pozwanych jest rozstrzygnięcie o kosztach postępowania zażaleniowego, opierające się o zasadę odpowiedzialności za wynik sprawy (art. 98 § 1 k.p.c. w związku z art. 108 § 1 i 391 § 1 k.p.c).

Na zasądzone na rzecz pozwanych koszty postępowania zażaleniowego składają się: opłata sądowa od zażalenia w kwocie 900 zł i wynagrodzenie radcy prawnego reprezentującego pozwanych w wysokości 1800zł wynikającej z § 12 ust. 2 punkt 2 w związku z § 6 punkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002r. w sprawie opłaty za czynności radców prawnych(...).

(...)

(...)

R. (...)